

EURINGin haarapääskyprojekti vuonna 2002

Pertti Saurola

EURING (Euroopan rengastuskeskusten unioni) käynnisti vuonna 1997 viisivuotisen projektin, jonka tavoitteena oli tarjota Euroopan ja myöhemmin myös koko maailman rengastajille tilaisuus osallistua yksissä tuumin haarapääskyn biologiaan pureutuvaan tutkimukseen. Koska liikkeelleläh- tö oli varsin vaisu, vuosi 1997 nimettiin ”pilottivuodeksi” ja vuodet 1998–2002 varsinaisiksi projektivuosiksi. Olen laatinut projektin esittelyartikkelin (Saurola 1997) lisäksi vuosiraportit 1997–2001 (Saurola 1998, 1999, 2000, 2001 ja 2002), joissa valikoitujen alustavien tulosten lisäksi olen kannustanut suomalaisia rengastajia ”täyttämään kansainvälisen rengastajavelvollisuutensa”. Tässä artikkelissa raportoin alustavasti, mitä Suomessa saatiin aikaan haarapääskyrintamalla vuonna 2002.

Uusi lajikohtainen rengastus-ennätys: 40 228!

Koskaan aikaisemmin ei Suomessa ole rengastettu mitään lintulajia enemmän

kuin haarapääskyjä vuonna 2002 (ks. Valkama & Haapala 2003). Ennen projektin alkua haarapääskyrengastusten vuosisumma oli vain ”huippuvuosina” 1981 ja 1984 ylittänyt 4 000 yksilöä. Heti pilottivuonna 1997 rikkoutui 10 000 yksilön raja ja vuosina 1999–2002 yhteissumma oli jo ”uskomattomat” 24 000–27 000 yksilöä (kuva 1). Vuoden 2002 tuloksen 40 228 eteen ei enää ole tarpeen liittää ”siunailusanoja”. Taulukko 1 kertoo, että Mikko Hänninen ja Timo Kärkkäinen rengastivat kahdestaan runsaan viidenneksen pääskysummasta ja että puolet ennätysurakasta verotti vain seitsemän ahkerimman uurastajan vapaa-aikaa.

Poikasrengastuksia ”vain” 5656

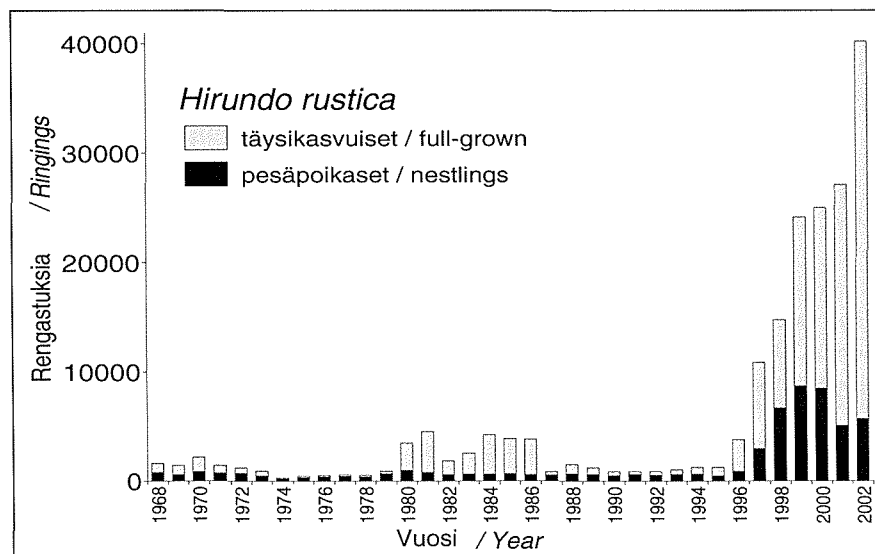
Poikasrengastuksia kertyi hieman enemmän kuin vuotta aikaisemmin mutta vain kaksi kolmasosaa huippuvuosien 1999 ja 2000 tasosta (kuva 1). Huippuvuosi- na poikasten rengastus oli kirjaimellisesti kahden kauppa: Pekka Pouttu ja Janne

Taskinen rengastivat kahdestaan yli puolet pääskynpoikasista. Vaikka Pekka Pouttu on pudottanut oman panoksensa puoleen vuosien 1998–2000 lukemista, silti lähes joka viides pääskynpoika sai renkaansa Poutun pihdeistä. Vuonna 2002 tarvittiin Poutun lisäksi Timo Kärkkäisen, Juhani Taponen, Hannu Kärkkäisen ja Ari Rantamäen työpanos tuottamaan puolet poikasten rengastussum- masta (taulukko 1).

Taulukko 1. Yli sata haarapääskyä vuonna 2002 rengastaneet rengastajat. pull. = pesäpoikaset, fl. = täysikasvuiset.

*Table 1. Ringers who ringed more than one hundred *Hirundo rustica* in 2002 in Finland. pull. = nestlings, fl. = full-grown.*

	pull.	fl.
Aalto, T.	0	450
Alho, P.	5	656
Arppe, H.	0	675
Ekblom, H.	32	753
Halonen, J.	129	16
Hänninen, M.	34	5053
Jaakkonen, T.	3	428
Karlsson, R.	0	972
Korhonen, J.	4	2036
Koskinen, H.	0	467
Koskinen, Lea	260	111
Kunttu, S.	0	157
Kärkkäinen, H.	349	43
Kärkkäinen, T.	712	3200
Laaksonen, T.	19	629
Lokki, H.	98	2131
Lyytinen, S.	0	1716
Nikkinen, L.	0	215
Nordström, M.	0	260
Normaja, J.	31	158
Nurmi, J.	13	667
Nurmi, T.	235	0
Pasanen, E.	10	1658
Pouttu, P.	1027	1254
Puhjo, P.	0	1632
Rainio, K.	2	112
Rannikko, K.	0	346
Rantamäki, A.	303	2373
Saario, J.	0	795
Suopajarvi, V.-M.	40	463
Suorsa, P.	52	2304
Syrjänen, J.	0	1472
Taponen, J.	443	68
Taskinen, J.	218	43
Topp, E.	2	696
Tuomela, Tarja	156	17

Kuva 1. Vuosittaiset haarapääskyn rengastusmäärät Suomessa 1968–2002. Musta = poikaset, harmaa = täysikasvuiset.

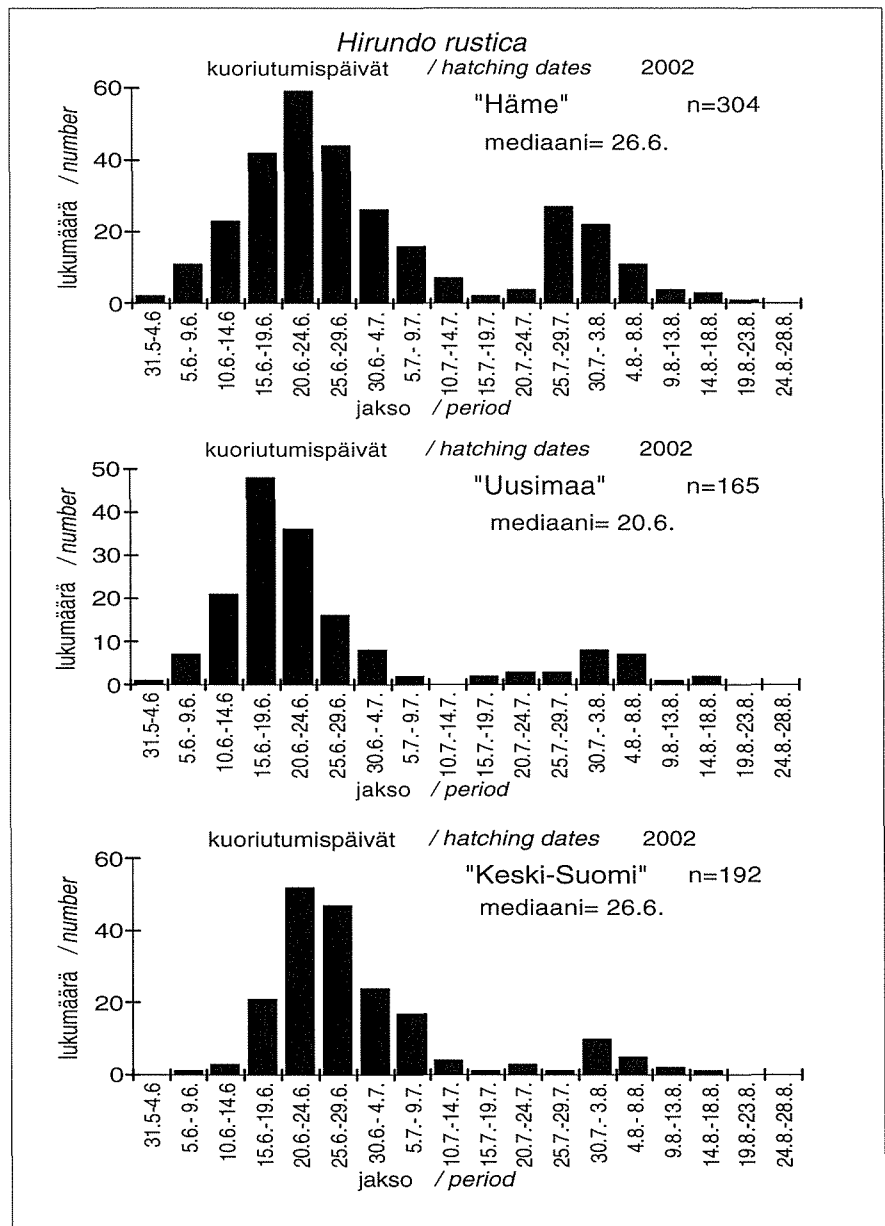
Fig. 2. Annual ringing totals of *Hirundo rustica* in Finland in 1968–2002. Black = nestlings, grey = full-grown.

Kuva 2. Vuonna 2002 rengastettujen haarapääskypoikueiden kuoriutumispäivät (= kunkin poikueen vanhimman poikasen kuoriutumispäivä) viiden päivän standardijaksoitain Hämeessä eli "Suur-Hauholla" (ylin kuva, n=302; mediaani = 26.6.), Uudella maalla (keskimmäinen kuva, n=164; mediaani = 20.6.) ja "Keski-Suomessa" (alin kuva, n=192; mediaani 26.6.). ks. teksti. Fig. 2. Hatching dates of *Hirundo rustica* broods in "Häme" (61° 10' N, upper figure; number of broods = 302; median = 26 June), "Uusimaa" (60° 30' N, middle figure; number of broods = 164; median = 20 June) and "Keski-Suomi" (62° 30' N – 63° 30' N, lower figure; number of broods = 192; median = 26 June) in 2002 by standard 5-day periods. Note. Hatching date = hatching date of the oldest young in a brood estimated on the basis of the wing length.

Haaveeni oli saada "kaikki" rengastajat vastaamaan haasteeseeni eli rengastamaan vähintään viisi haarapääsky-poikuetta vuodessa (Saurola 1997). Omalta osaltani olen huutoni vastannut, vaikka vuonna 2002 jouduinkin Siperian matkani takia tyytymään vain "tasarahaan". Vuonna 2002 haasteeseen vastasi 35 rengastajaa eli vain 6 % aktiiveista.

Aikainen pesintä

Neljässä aikaisemmassa raportissa olen arvioinut pesinnän ajoitumista rengastettujen poikasten siivenmittojen perusteella. Arvioin keräämäni vertailuaineiston perusteella kunkin poikueen vanhimman poikasen iän rengastushetkellä ja laskin siitä taaksepäin vanhimman poikasen kuoriutumispäivän (Saurola 1999, 2000, 2001, 2002). Kaikkina vuosina täydellisin aineisto on peräisin Hämeestä, "Suur-Hauholla" ja perustuu valtaosaksi Pekka Poutun mittauksiin, joita vuonna 2002 täydensivät Toni Nurmen, Heikki Lokin ja allekirjoittaneen keräämät aineistot (kuva 2). Vuoden 2001 raportin tapaan laskin vastaavat kuoriutumiskuvaajat myös "Uudeltamaalta" (mm. Nurmijärvi, Mäntsälä, Askola, Pornainen) ja "Keski-Suomesta" (mm. Kinnula, Kauhajoki, Jurva, Vesanto, Juuka, Polvijärvi). Uudemaan aineisto perustuu Timo Kärkkäisen ja Lea Koskisen mittauksiin ja Keski-Suomen aineisto lähinnä Timo Kärkkäisen, Jukka-Pekka Taivalmäen, Kari Palon, Janne Taskisen, Hannu Lehto-

rannan ja Janne Leppäsen lähettämiin tietoihin.

Siivenmitta-aineiston perusteella haarapääskyn pesintä oli Hämeessä vuonna 2002 (mediaani 26.6.) yhtä aikainen kuin vuonna 1999 (26.6.) ja selvästi muita projektivuosia aikaisempi (v. 1998, 30.6.; v. 2000, 30.6. ja v. 2001, 29.6.). Uudemaan, joka vuonna 2001 oli samassa tahdissa Hämeen kanssa (Saurola 2002), mediaani (20.6.) oli vuonna 2002 peräti kuusi vuorokautta Hämettä aikaisempi. Keski-Suomen, joka aikaisempina vuosina on ollut 3–5 vuorokautta Hämeen perässä, ja Hämeen mediaanit puolestaan olivat vuonna 2002 täsmälleen samat. Edellä mainitut mediaanit on laskettu koko aineistosta. Jos erotetaan kuvan 2 antaman vaikutelman perusteella ensimmäiset ja toiset pesyeet omiin ryhmiinsä pitämällä kuoriutumisen rajapäivänä heinäkuun

15 päivää, ensimmäisen pesyeen kuoriutumispäivien mediaanit ovat: Uusimaa 19.6, Häme 23.6. ja Keski-Suomi 25.6. Nämä luvut antavat alueiden välisessä vertailussa oikeamman kuvan, koska Hämeessä toisten pesyeiden suhteellinen osuus on selvästi suurempi kuin muilla alueilla.

Pesimistulos jälleen huono Juuan tutkimusalueella

Hannu Lehtoranta on pitänyt Suomen mainetta yllä EURINGIN haarapääskyprojektissa ja jaksanut kaikkina projektivuosina selvittää pääskyjen pesimistuloksen tutkimusalueellaan Juuasa. Vuosi 2001 oli pesintöjen määrän osalta pohjanoteeraus (27 pesintää). Vuonna 2002 pesintäyrityksiä oli 34, joka on ollut projektivuosina "normaa-

Taulukko 2. Haarapääskyjen rengastukset (R) ja kontrollit (K) pesiltä 2002. Tähdellä (*) merkityt rengastajat eivät pyydystäneet pääskyjä pesiltä vuosina 1997–2001.

Table 2. Ringings (R) and recaptures (K) of *Hirundo rustica* at the nest in 2002 in Finland. Ringers indicated by asterisk (*) did not catch Swallows at the nest in 1997–2001.

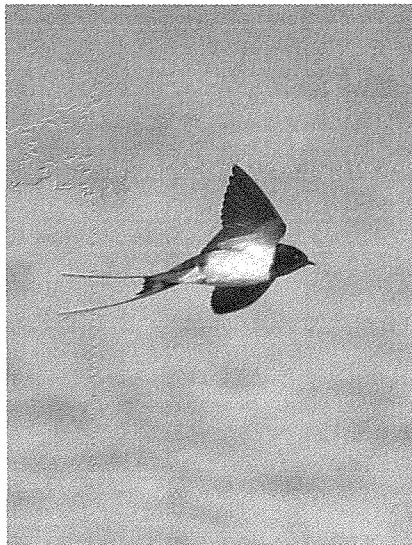
Rengastaja Ringer	R	K	Yht. Total
Ekblom, H.	5	1	6
Eriksson, A.*	1	0	1
Halonen, J.	15	5	20
Hongell, H.	3	1	4
Hänninen, M.	7	0	7
Ikola, S.	0	1	1
Kalliokoski, S.	3	1	4
Korhonen, J.*	2	0	2
Koskinen, Lea	52	35	87
Kreivi, I.	3	0	3
Kärkkäinen, H.	43	7	50
Kärkkäinen T.	57	30	87
Lehtoranta, H.	0	2	2
Lokki, H.	156	241	397
Lokki, J.*	2	0	2
Multala, V.*	1	0	1
Muuronen, P.	1	0	1
Pasanen, E.	1	2	3
Rantamäki, A.	93	38	131
Ruti, M.	1	0	1
Sillanpää, V.-M.	5	6	11
Siltala, A.	7	2	9
Suopajärvi, V.-M.	3	4	7
Suorsa, P.	28	11	39
Taivalmäki, J.-P.	4	1	5
Taponen, J.	68	39	107
Taskinen, J.	43	15	58
Tuikka, K.	3	0	3
Tuomela, Tarja	17	5	22
Vastamäki, J.*	1	0	1
Vesänen, E.*	2	0	2
Yhteensä — Total	627	447	1074
	58 %	42 %	

limäärä”. Projektin aloitusvuonna 1997 tutkimusalueella oli 45 pesää.

Pesintäyrityksistä yhdeksän (26 %) epäonnistui kokonaan, yhdessä pesässä oli vain yksi poikanen ja viidessä pesässä vain 2 poikasta. Niinpä pesimistulos 3,06 poikasta pesintäyritystä kohti oli yhtä huono kuin vuotta aiemmin eli jakson toiseksi huonoin. Poikuekoko 4,16 poikasta onnistunutta pesintää kohti oli selvästi koko tutkimusjakson huonoin. Pesintöjen epäonnistumiset Hannu Lehtoranta lisää harakan ”syntilistaan”.

Emopyynti tehostui hieman edellisestä vuodesta

Jos vuonna 2002 pesiltä pyydystettyjen aikuisten haarapääskyjen lukumäärää (taulukko 2) vertaa ennätysvuoden

Haarapääskyt liihottavat talveksi eteläiseen Afrikkaan ja tuovat samalla rengastajan himoitsemia kaukolöytöjä tai -kontrolleja.
© Jorma Tenovuuo — Barn Swallow

2000 tulokseen, 1 594 pyydystettyä emolintua, toteaa pyynti-innon pahasti laimentuneen. Vuoden 2000 huima tulos poikkeaa kuitenkin vuodesta 2002 siinä suhteessa, että tuolloin Janne Taskinen pyydysti yksinään 678 pesivää haarapääskyä eikä ole sen jälkeen ehtinyt irrottaa yhtä valtavaa panosta pääskypyyntiin. Jos Taskisen emopyynti jätettäisiin pois kaikkien vuosien yhteissummasta, vuoden 2002 tulos olisi emopyyntiennätys. Ei yksi pääsky kesää tee, mutta yhden pääskyrengastajan panos on pääskyprojektin eri osa-alueilla varsin ratkaiseva...

Onneksi Heikki Lokilla on edelleen riittänyt aikaa ja motivaatiota osallistua vähintään samalla ponnella vuodesta toiseen sekä emo- että ruovikkopyyntiin. Vuonna 2002 hänen osuutensa oli 37 % pesillä pyydystettyjen haarapääskyjen kokonaismäärästä. Myös Ari Rantamäki, Juhani Taponen, Lea Koskinen, Timo Kärkkäinen ynnä muut taulukossa 2 mainitut ansaitsevat kunniamaininnan erityisen arvokkaan aineiston kartuttamisesta.

Vuonna 2002 kontrollien osuus kaikista pesillä pyydystetyistä oli jo 42 %. Kiitos projektin alusta alkaen jatkuneen tehokkaan poikas- ja ruovikkorengastuksen, kontrollien osuus Suur-Hauhon (Heikki Lokin) aineistossa oli vuonna 2002 peräti 61 % (taulukko 2).

Tehokas vuodesta toiseen jatkuva emopyynti on välttämätöntä, jos halutaan saada tietoa haarapääskyjen kuolevuudesta ja levittäytymisestä (dispersaali). Koska käsittelin edellisessä ra-

portissa (Saurola 2002) sekä kuolevuutusta että dispersaalia melko kattavasti, jätän ne tässä raportissa väliin.

Länsi-Suomen panos ruovikkorengastuksessa vahvistui entisestään

Kun Mikko Hänninen aloitti Korttesjärvellä yli 5 000 haarapääskyä tuottaneen pyynnin Korttesjärvellä, Petri Suorsan johtaman kansanliikkeen saalis Kaarinasta ja Turusta oli tasan 9 000 pääskyä ja Porin ja Mietoisten yhteissummat pysyivät entisellä tasollaan, läntisen Suomen panos oli selvästi yli puolet ruovikkorengastuksista. Kun lisäksi Pekka Puhjo kumppaneineen kaksinkertaisti Laajalahden pyyntiennätyksen, Timo Kärkkäinen ylitti yksinään Tuusulanjärven entisen ennätyksen, Heikki Lokki avustajineen pääsi Hämeessä lähes yhtä hyvään tulokseen kuin ennätysvuonna 1999, Jaakko Syrjänen piti Keijo Ruuskasen kanssa entistä tahtia Lempäälässä ja Esko Pasanen teki Pekka Poutun kanssa muutaman ”tehoiskun” Ikaalisiin, tuloksena oli uusi ruovikkorengastusennätys, 34 011 haarapääskyä (taulukko 3).

Kontrolleja pesältä ruovikkoon ja ruovikosta ruovikkoon

Olen useissa aikaisemmissa raporteissa selvitelty nuorten lintujen siirtymistä loppukesällä pesältä ruovikoiden yöpymispaikkoihin karttojen ja kaavioiden avulla (Saurola 1998, 1999, 2000 ja 2001). Vuoden 2002 ruovikkopyynnissä kontrolloitiin 309 aiemmin kesällä poikasena rengastettua pääskyä. Niistä 147 tavattiin yli 20 km päässä pesältään (kuva 3). Tehokkaan ruovikkopyynnin laajeneminen Häme–Uusimaa-akselin ulkopuolelle antaa huomattavasti aikaisempaa todenmukaisemman kuvan haarapääskyjemme loppukesän liikehdinnästä, vaikkakin Itä-Suomi yhä Timo Aallon ylläpitämää Elimäen pyyntipaikkaa lukuun ottamatta jää kartalla valkeaksi.

Alkuvuosina kaikki ”Suur-Hauholla” rengastetut poikaset kontrolloitiin lähiruovikoiden lisäksi Tuusulanjärvellä ja Laajalahdella. Vuoden 2002 ruovikkopyynnissä kontrolloitiin 30 ”Suur-Hauholla” rengastettua poikasta yli 50 km pesältään: 14 Espoossa, 7 Järvenpääs-

Taulukko 3. Haarapääskyjen ruovikkopyynti 2001: pyyntipaikat, -jaksot ja -iltojen lukumäärä sekä nuorten (1kv) ja vanhojen (+1kv) lintujen rengastussummat. Rengastajat: T. Aalto (TA), P. Alho (PA), H. Arppe (HA), H. Ekblom (HE), T. Jaakkonen (TJ), R. Karlsson (RK), J. Korhonen (JK), H. Koskinen (HK), Lea Koskinen (LK), S. Kunttu (SK), T. Kärkkäinen (TK), T. Laaksonen (TL), H. Lokki (HL), S. Lyytinen (SL), Vesa Multala (VM), L. Nikkinen (LN), J. Normaja (JNo), J. Nurmi (JNu), M. Nordström (MN), J. Nyman (JNy), E. Pasanen (EP), J. Pessa (JP), P. Pouttu (PPo), P. Puhjo (PPu), K. Rainio (KRai), K. Rannikko (KRan), K. Ruuskanen (KRu), A. Rantamäki (AR), Matti Rynnänen (MR), J. Saario (JSaa), J. Salin (JSal), V.-M. Sillanpää (VMS), M. Suopajarvi (MS), P. Suorsa (PS), J. Syrjänen (JSy), E. Topp (ET), M. Tynjälä (MT).

Table 3. Catching at Swallow roosts in 2001 in Finland: localities, periods, numbers of sessions, numbers of first calendar year (1 c.yr) and older (+1 c.yr) Swallows ringed and initials of ringers (see above).

Pyyntipaikka Catching locality (=roost)	pyyntijakso (-iltoja) period (sessions)	1kv 1 c.yr	+1kv +1 c.yr	rengastajat ringers
Espoo, Espoonlahti (60°10'N, 24°35'E)	2.9. (1)	146	0	EP
Espoo, Laajalahti (60°11'N, 24°43'E)	22.7.–21.9. (44)	4116	100	PPu, ET, HE, HA, MR
Helsinki, Viik (60°13'N, 24°59'E)	10.8.–10.9. (2)	13	3	JSal
Turku, Friskalanlahti (60°24'N, 22°15'E)	7.8.–28.9. (27)	3445	145	PS, SL, JK, JSaa, TL, JNu, WV, J.No
Kaarina, Kuusistonlahti (60°24'N, 22°30'E)	7.8.–29.9. (27)	5115	295	PS, SL, JK, JSaa, TL, MN, LN, KRai, JNu, SK
Järvenpää, Tuusulanjärvi A. (60°27'N, 25°04'E)	24.7.–23.9. (42)	3029	114	TK
Elimäki, Teutjärvi (60°36'N, 26°31'E)	31.7.–2.9. (7)	443	8	TA
Mietoinen, Kumiruonaa (60°37'N, 21°48'E)	9.8.–3.9. (10)	939	22	RK
Mietoinen, Mynälahti (60°38'N, 21°51'E)	8.8.–3.9. (12)	607	44	PA
Hauho, Porras (61°11'N, 24°39'E)	8.9.–23.9. (13)	742	41	HL, PPo, HK, LK
Hauho, Väinölälahti (61°12'N, 24°30'E)	31.7.–13.8. (9)	373	39	HL
Hauho, Linkosaari (61°13'N, 24°24'E)	17.8.–30.8. (11)	1500	123	HL, PPo, HK, LK
Pälkäne, Pintele (61°16'N, 24°21'E)	31.8.–7.9. (6)	477	87	HL, PPo, HK, LK
Lempäälä, Ahtialanjärvi (61°19'N, 23°47'E)	18.7.–3.9. (15)	1448	52	JSy, KRu
Pori, Teemuauto (61°33'N, 21°39'E)	29.7.–18.9. (23)	905	56	AR, VMS
Pori, Poolee (61°33'N, 21°40'E)	14.8.–13.9. (14)	1230	192	AR, VMS
Ikaalinen, Höytölä (61°51'N, 22°59'E)	23.8.–7.9. (7)	1449	161	EP, PPo, JP
Vaasa, Öskatan (63°05'N, 21°31'E)	5.8.–12.8. (4)	7	4	JNy
Kortesjärvi, Pitkäjärvi (63°14'N, 23°07'E)	26.7.–11.9. (25)	4561	503	MH
Uusikaarlepyy, Kallviken (63°21'N, 22°23'E)	19.8.–12.9. (6)	79	9	JNy
Vieremä, Palosenjärvi (63°46'N, 27°06'E)	22.7. (1)	4	27	PS
Oulu, Syväsatama (64°59'N, 25°27'E)	4.8.–17.8. (10)	115	15	KR, JP, EP
Oulu, Kuivasjärvi (65°04'N, 25°28'E)	15.8.–28.8. (7)	65	721	TJ, KR, MT
Simo, Tiironhieta (65°39'N, 24°48'E)	6.8.–19.8. (10)	371	71	MS
Yhteensä — Total	(323)	31179	2832	

sä, 6 (eli 20 %) Kaarinassa ja 1 Oulussa. Pekka Poutun Pälkäneellä 28.6. poikasena rengastama pääsky killui Esko Pasasen verkossa Oulussa, 420 km pohjoiseen pesältäään 16.8., jolloin pääskyjen pitäisi alkaa suunnata kohti etelää. Kuvasta 3 paljastuu myös, että Hannu Kärkkäisen rengastama savolaispääsky, oleili vielä 23.8. Korttesjärvellä peripohjalaisten pääskyjen joukossa 218 km länsiluoteeseen syntymäpaikaltaan Suomenjoella.

Kuva 4 antaa kuvaa 3 selkeämmän kuvan ruovikkopyynnin verkostosta vuonna 2002. Se ei kuitenkaan osoita, mitä todella tapahtui, sillä kahden pisteen välillä on vain yksi jana kuvaamassa sekä yhtä että useita siirtymiä. Lisäksi osa pyyntipaikkoja yhdistävistä janoista kertoo liikehinnästä molempiin suuntiin Esimerkiksi Korttesjärveltä lähtevä kaunis viuhka sisältää seuraavat siirtymät Korttesjärveltä: Poriin 6, Turkuun 5, Kaarinaan 3, Mietoisiin 2, Ikaalisiin 1, Lempäälään 1, Espooseen 1 ja Hauholle 2 pääskyä. Lisäksi Pekka Alhon 8.8. Mietoisissa rengastama nuori haarapääsky kontrolloitiin Korttesjärvellä 25.8., 295 km pohjoiseen Mietoisista.

Ulkomaiset haarapääsky- löydöt ja -kontrollit

Suomessa vuosina 1913–2002 rengastetuista 311 502 haarapääskystä on saatu yhteensä 117 ulkomaista ”tapaamista” (= löytöä ja kontrollia; taulukko 4). Lukuun sisältyvät molemmat Antti Siltalan vuonna 1998 rengastamasta poikasesta saadut kontrollit Virossa vuosilta 1999 ja 2001.

Ennen EURINGin projektin alkua rengastusten kokonaissumma oli 64 617, joista oli saatu 44 ulkomaista tapaamista eli noin seitsemän (6,8) tapaamista 10 000 rengastusta kohti. Projektin tuottamien rengastusten määrä on 246 885, joista puolestaan on saatu vain kolme (3,0) tapaamista 10 000 rengastusta kohti, vaikka projektin vuoksi rengastajat ovat monissa maissa yrittäneet pyydystää pääskyjä aikaisempaa tehokkaammin. Kontrollien osuus tapaamisista ennen projektia oli 36 % ja projektin aikana 77 %. Vastaavat tapettujen osuudet olivat 23 % ja 3%. Kun nämä ihmisen ”aktiivisesti tuottamat” tapaamiset jätetään pois laskuista, jäljelle jää 19 ”sattumanvaraista” ulkomaista löytöä ennen projektia ja 14 projektin aikana. Eli syys-

tä tai toisesta lähes nelinkertainen rengastusten määrä on tuottanut vähemmän sattumanvaraisia ulkomaisia löytöjä projektin aikana kuin sitä ennen! Kyseessä voi olla vain pienten lintujen leikki tai sitten ei. Mahdollisen eron syitä en ryhdy tässä yhteydessä arvailemaan.

Ahkeruus palkitaan, mutta tasan eivät käy onnen lahjat

Useimpien rivirengastajien johtotähti on saada jännittäviä kaukolöytöjä, ikäennätyksiä jne. Pääskyrengastajilla on periaatteessa mahdollista saada viestejä aina eteläisimmästä Afrikasta saakka. Katsoin, miten onnetar on kohdellut kolmea projektin rengastustilaston kärkiengastajaa.

Projektin ahkerin pääskyrengastaja, Pekka Pouttu on rengastanut 9 865 pesäpoikasta ja saanut niistä viisi kontrollia, yhden Etelä-Afrikasta, yhden Kongon Demokraattisesta tasavallasta ja kolme Liettuaa sekä lisäksi yhden löydön Kongon Demokraattisesta tasavallasta. Hän on myös rengastanut ruovikkopyynnissä 4 324 pääskyä, joista on tullut kolme kontrollia Liettuaa ja kaksi Virossa.

Suomen ei kannata pääskyprojektia lopettaa, mikäli pääskyjen rengastajat ovat innokkaita jatkamaan. © Jorma Tenovuori — Barn Swallow

ta. Esko Pasasen yli 11 000 ruovikkorengastusta on tuottanut kaksi löytöä ja yhden kontrollin Etelä-Afrikasta sekä kaksi kontrollia Liettuasta. Timo Kärkkäinen on saanut 6 900 ruovikkorengastuksesta kaksi kontrollia Etelä-Afrikasta, kolme Botswanasta ja yhden Virossa, mutta yli 3000 poikasrengastuksesta ei ole vielä tullut ulkomaan löytöjä.

Kaikkiaan 24 rengastaja on rengastanut projektin aikana yli tuhat pääskyä. Heistä kuusi (25 %) on jäänyt toistaiseksi ilman ulkomaan löytöjä. Toisaalta, Hannu Tunturi oli etunimensä veroinen onnenpekka. Hän rengasti 29 pesäpoikasta kesällä 2002 ja sai niistä helmikuussa kontrollin Botswanasta. Vieläkin onnekkampi oli Pekka Ikonen,

jonka ei tarvinnut rengastaa kuin viisi sattumapääskyä Rönnskärillä saadakseen yhdestä löytöilmoituksen Sambianasta!

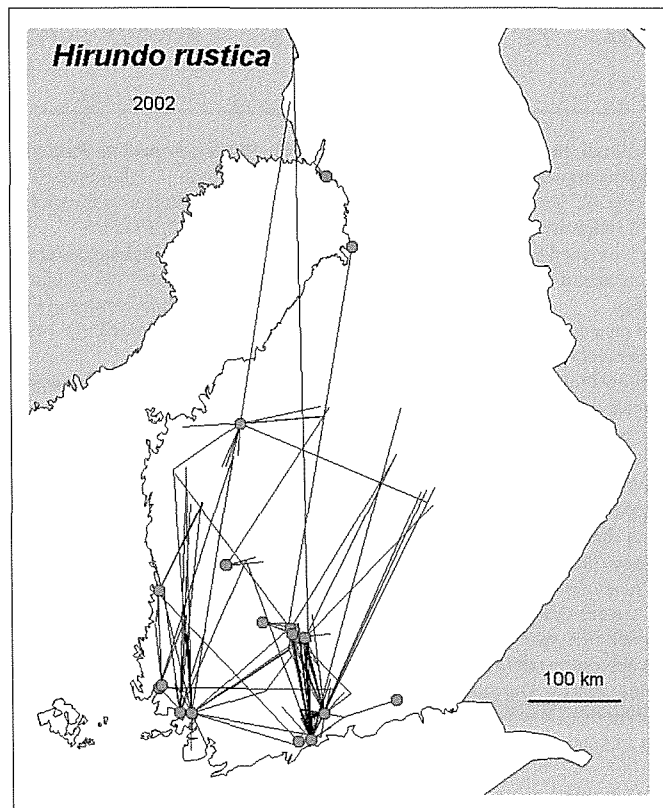
Vuonna 2002 todettiin 43 haarapääskyn ja räystäspääskyn risteymää

Vuonna 2002 rengastajat totesivat yhteensä 43 haarapääskyn ja räystäspääskyn risteymää: kolme pesäpoikasta, yksi vanha lintu ja loput nuoria. Ruovikkorengastuksista joka 800:s ”haarapääsky” oli risteymä. Järvenpään ja Korttesjärven pyyntipaikoilla risteytymien tiheys oli keskimääräistä suurempi: joka 500:s haarapääsky kantoi räystäspääskyn tuntomerkkejä puvussaan.

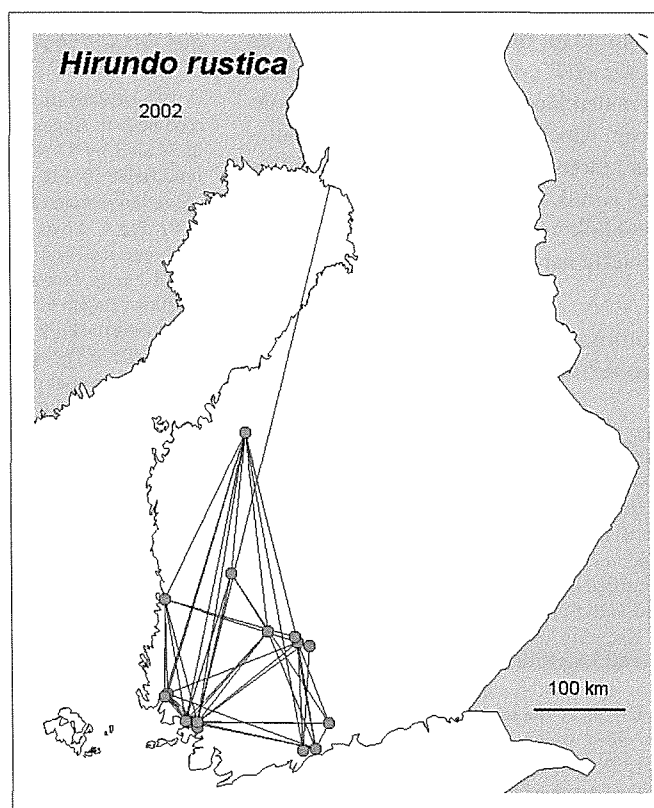
Pääskyprojektin aikana on todettu kaikkiaan 156 risteytymää, 33 on ollut poikasia, 3 vanhoja ja 120 nuoria lintuja.

Mitä jatkossa?

Virallisesti EURINGin haarapääskyprojekti päättyi vuonna 2002. On kuitenkin mahdollista, että EURING päättää kui-

Kuva 3. Vuonna 2002 rengastetuista haarapääskyn poikasista yli 20 km päästä saadut kontrollit ensimmäisen syksyn aikana (täplät). Rengastuspaikat on osoitettu täplistä lähtevillä janoilla.
Fig. 3. Finnish recapture locations (dots) during the first autumn of the Barn Swallows *Hirundo rustica* ringed as nestlings in 2002. Ringing locations are indicated by straight lines, distance moved >20 km.

Kuva 4. Rengastettujen haarapääskyjen siirtymät eri ruovikkorengastuspaikkojen (täplät) välillä vuonna 2002.
Fig. 4. Movements of *Hirundo rustica* between different cathing sites in the reed-beds (dots).

tenkin vielä jatkaa. Haarapääsky on kii-
tollinen tutkimuskohde eikä se ole suin-
kaan vielä ”loppuun tutkittu”. Tekipä
EURING mitä hyvänsä, Suomen ei kan-
nata pääskyprojektia lopettaa, mikäli
pääskyjen rengastajat ovat innokkaita
jatkamaan. Olen ymmärtänyt, että Ren-
gastustoimiston johtaja Jari Valkama on
asiasta samaa mieltä. Nyt on kuitenkin
yksi virstanpylväs saavutettu ja on aika
analysoida kertynyttä aineistoa muutoin-
kin kuin vain näiden kannustukseksi tar-
koitettujen vuosiraporttien tapaan. Toi-
vottavasti hyvä talkooporukka saadaan
pian kokoon pottia purkamaan.

Kiitokset

Kun haarapääskyprojektia alettiin Itali-
an ehdotuksesta suunnitella, annoin
hankkeelle EURINGin kokouksissa voi-
makkaan tukeni. Tästä syystä olen myös
yrittänyt kannustaa suomalaisia rengas-
tajiä osallistumaan tähän yhteiseen kan-
sainväliseen hankkeeseen, jossa kaikki
rengastajat voivat olla sopivaksi katso-
mallaan panoksella mukana. En onnis-
tunut aivan niin hyvin kuin toivoin. Oli-
sin toivonut useampien rengastajien ot-
tavan ”viidellä pesällä mukaan” -haas-
teen vastaan. Mutta, vastapainoksi jouk-
ko rengastajia on ottanut haarapääs-
kyprojektin omakseen todella ”suurella
sydämellä”, minkä mahtavat rengastus
ja ennen kaikkea kontrollimäärät osoit-
tavat. Aineisto on mahtava! Kunnioitta-
vat kiitokset kaikille, jotka olitte mukan-
na! Kiitokset myös Rengastustoimiston
henkilökunnalle avusta ja Heidi Björk-
lundille karttojen piirtämisestä!

Summary: The EURING Swallow Project in Finland in 2002

The aim of this paper is to give a very prelimi-
nary report on the activities of the EURING Swal-
low Project in 2002 in Finland (cf. Saurola 1997,
1998, 1999, 2000, 2001). In total, 40 228 Barn
Swallows *Hirundo rustica* were ringed in Fin-
land in 2002 (fig. 1). This was a new record and
consisted of 5 656 nestlings, 627 breeding adults
and 34 011 full-grown birds roosting in reed-beds.

Hatching dates in 2002 were estimated of
broods ringed in ”Häme” (61° 10' N), ”Uusi-
maa” (60° 30' N) and ”Keski-Suomi” (62° 30' N
– 63° 30' N) on the basis of the wing length of
the oldest young of the brood (fig. 2; cf. Saurola
1999, 2000, 2001). The median hatching dates
of the first clutches were almost one week earli-
er than in 2001: Uusimaa 19 June, Häme 23 June
and ”Keski-Suomi” 25 June.

In total, 1 074 breeding adults were captured,
either ringed (58 %) or recaptured (42 %), at the
nest in Finland in 2002 (table 2).

Taulukko 4. Haarapääskyrengastuksista saadut ulkomaiset löytöjen lukumäärät rengastus-
vuoden mukaan taulukoituina. Alimmalla rivillä oleva luku kertoo, montako ulkomaista löy-
töä on saatu 10 000 rengastusta kohti.

Table 4. Numbers of foreign recoveries of Barn Swallows ringed in Finland. The columns
indicate the years of ringing. The numbers on the last row of the table indicate how many
foreign recoveries have been received per 10 000 ringings.

Maa Country	Rengastusvuodet / Years of Ringing							Yhteensä Total
	1913– 1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	
Ruotsi Sweden	3	0	0	0	0	2	0	5
Viro Estonia	6	0	2	1	1	0	8	18
Latvia Latvia	1	0	0	0	0	0	0	1
Liettua Lithuania	0	0	0	11	0	0	4	15
Venäjä Russia	2	0	0	0	0	0	1	3
Puola Poland	0	0	0	0	0	1	0	1
Ukraina Ukraine	1	0	0	0	0	0	0	1
Romania Romania	1	0	0	0	0	0	0	1
Bulgaria Bulgaria	0	0	0	0	1	0	0	1
Italia Italy	2	0	0	0	0	0	0	2
Kreikka Greece	1	0	0	0	0	0	0	1
Turkki Turkey	2	0	0	0	0	0	0	2
Libanon Lebanon	1	0	0	0	0	0	0	1
Israel Israel	0	0	0	1	0	0	0	1
K.-Afrikan tasav. C. African Repub.	0	0	0	0	1	0	0	1
Kenia Kenya	2	0	2	1	0	0	0	5
Uganda Uganda	2	0	0	1	0	0	0	3
Kongon Dem. tasav. Dem. Repub. Congo	2	0	0	2	0	2	0	6
Sambia Zambia	3	0	1	0	0	0	0	4
Zimbabwe Zimbabwe	2	0	0	0	0	0	0	2
Botswana Botswana	1	0	0	0	0	1	4	6
Namibia Namibia	2	0	0	0	0	0	0	2
Etelä-Afrikka South Africa	10	2	2	7	5	3	6	35
Yhteensä – Total	44	2	7	24	8	9	23	117
/10 000 rengastusta per 10 000 ringings	7	2	5	10	3	3	6	4

The ringing of Barn Swallows roosting in
reed-beds in August–September was carried out
at 24 sites by 37 ringers during 323 sessions in
total (table 3). Fig. 3 gives a rough idea of the
”Swallow-catchment-areas” of reed-beds in
2002. Fig. 4. shows the movements of Swallows
from one reed-bed to the other.

All foreign recoveries and recaptures of Barn
Swallows ringed in Finland and recovered before
and during the EURING Swallow Project are list-
ed in table 4. The recovery/recapture probability
was 6.8 recoveries per 10 000 ringings before the
project and only 3.0 during the project. Especially
the probability to get ”random recoveries” (re-
captures and bird killed excluded) has been very
much lower during the project than before it.

In 2002, three hybrids between the Barn Swal-
low and House Martin, *Delichon urbica*, belong-
ing to three different broods were detected as
nestlings. In addition, 39 hybrid first year birds
and one hybrid adult were captured in 2002 in
reed-beds (cf. Saurola 2000, 2001). During
1997–2002, altogether 156 hybrids (33 as nest-
lings) have been detected in Finland.

Kirjallisuus

Saurola, P. 1997: Haarapääsky, EURINGin pro-
jekttilaji 1997–2001 (Summary: Recove-
ries of Swallows *Hirundo rustica* ringed
in Finland). – Linnut 32 (2):36–41.

Saurola, P. 1998: Pääskyjen perässä kattotuo-
leilta ruovikkoon (Summary: The
EURING Swallow Project in Finland in
1997). – Linnut 33 (2):18–24.

Saurola, P. 1999: EURINGin haarapääskypro-
jektin toteutus Suomessa 1998 (Summa-
ry: The EURING Swallow Project in Fin-
land in 1998). – Linnut-vuosikirja 1998:
54–63.

Saurola, P. 2000: EURINGin haarapääskyprojek-
tin toteutus Suomessa 1999 (Summary:
The EURING Swallow Project in Finland
in 1999). – Linnut-vuosikirja 1999: 57–66.

Saurola, P. 2001: EURINGin haarapääskypro-
jektin toteutus Suomessa 2000 (Summa-
ry: The EURING Swallow Project in Fin-
land in 2000). – Linnut-vuosikirja 2000:
82–90.

Saurola, P. 2002: EURINGin haarapääskypro-
jektin toteutus Suomessa 2001 (Summa-
ry: The EURING Swallow Project in Fin-
land in 2001). – Linnut-vuosikirja 2001:
42–48.

Valkama, J. & Haapala, J. 2003: Rengastusvuo-
si 2002 (Summary: Bird Ringing in Fin-
land 2002) – Linnut-vuosikirja 2002:
109–117.

Kirjoittajan osoite / Author's address
Luonnontieteellinen keskusmuseo
PL 17
FIN-00014 HELSINGIN YLIOPISTO